

ОНОМАТОЛОШКИ ПРИЛОЗИ
XXIII

ACADEMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS
CLASSE DE LANGUE ET DE LITTERATURE
COMMISSION POUR L'ONOMASTIQUE

CONTRIBUTIONS
ONOMATOLOGIQUES

XXIII

Présenté à la Xème séance de la Classe de langue et de littérature, le 27 décembre 2016, à la base des rapports d' Aleksandar Loma, membre de l'Académie serbe des sciences et des arts, de Slobodan Remetić, membre de l'Académie des sciences et des arts de la République Srpska, et de Jovanka Radić, chercheuse principale à l'Institut de langue serbe

C o m i t é d e r é d a c t i o n

Ljiljana Crepajac, professeur de l'Université, Aleksandar Loma, membre de l'Académie serbe des sciences et des arts, Mato Pižurica, professeur de l'Université, Jovanka Radić, chercheuse principale à l'Institut de langue serbe de l'Académie (secrétaire de la rédaction) et Slobodan Remetić, membre de l'Académie des sciences et des arts de la République Srpska

S o u s l a d i r e c t i o n d e
ALEKSANDAR LOMA

B E L G R A D E
2 0 1 6

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ
ОДЕЉЕЊЕ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ
ОДБОР ЗА ОНОМАСТИКУ

ОНОМАТОЛОШКИ
ПРИЛОЗИ
XXIII

Примљено на X скупу Одељења језика и књижевности, од 27. децембра 2016. године, на основу реферата Александра Ломе, редовног члана САНУ, Слободана Реметића, редовног члана АНУРС, и др Јованке Радић, научног саветника у Институту за српски језик САНУ

Уређивачки одбор

Александар Лома, редовни члан САНУ, проф. др Мато Пижурица, др Јованка Радић, научни саветник у Институту за српски језик САНУ (секретар Уређивачког одбора), Слободан Реметић, редовни члан АНУРС, и проф. др Љиљана Црепајац

Главни уредник
АЛЕКСАНДАР ЛОМА

БЕОГРАД
2016

Издаје:
Српска академија наука и уметности
Лектор: Мирјана Петровић-Савић
Технички уредник: Мирјана Петровић-Савић
Коректор: Мирјана Петровић-Савић
Тираж: 400 примерака

Компјутерска обрада: Давор Палчић
Штампа: Службени гласник, Београд

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

801.3

ОНОМАТОЛОШКИ прилози = Contributions onomatologiques / главни уредник Александар Лома. – Књ. 1 (1979–). – Београд : Српска академија наука и уметности, 1979– (Београд : Службени гласник). – 24 cm

Годишње

ISSN 0351–9171 = Ономатолошки прилози

COMISS.SR-ID 36130

САДРЖАЈ

Расправе и чланци

АЛЕКСАНДАР ЛОМА: Један <i>Ибар</i> мање, један <i>Дабар</i> више	1
ALEKSANDAR LOMA: Ein <i>Ibar</i> weniger, ein <i>Dabar</i> mehr	25
РАДОЈКА ЦИЦМИЛ-РЕМЕТИЋ, БРАНИСЛАВ РЕМЕТА: Топонимија невестињског села Биограда	27
RADOJKA CİCİMİL-REMETIĆ, BRANISLAV REMETA: The toponymy of the village Biograd near Nevesinje	107

Монографске студије и грађа

ЗВЕЗДАНА ПАВЛОВИЋ: Ороними Србије. Трећи део Р–Т	113
ZVEZDANA PAVLOVIĆ: Oronimy Srbije III	292
ЈАКША ДИНИЋ: Топонимија западног дела књажевачке територије	293
JAKŠA DINIĆ: The toponymy of the western part of Knjaževac municipality	366
РАДИСЛАВ ПУМПАЛОВИЋ: Ономастика једног дела Ибарског Колашина	369
РАДИСЛАВ ПУМПАЛОВИЧ: Ономастика части Ибарског Колашина	511
ДУШАНКА ИЛИЋ: Ономастика Каменског Вучјака	513
DUŠANKA ILIĆ: The onomastics of Vučjak Kamenski	527

Осврти и прикази

Александар Лома: На именословним врелима VI	531
Милета Букумирић, <i>Ономастика централног Косова</i> (Ј. Радић)	535

In memoriam

<i>Милица Грковић</i>	543
---------------------------------	-----

Индекс аутора	545
-------------------------	-----

ДУШАНКА ИЛИЋ

ОНОМАСТИКА КАМЕНСКОГ ВУЧЈАКА

УВОД

Овај рад базиран је на подацима из 1991. године, последње године у којој је село било живо. Данас, двадесет година након рата, село је делимично обновљено, у њему има има тринаест кућа, али и број и структура становништва су знатно измењени. Сада Каменски Вучјак има два становника и неколико власника кућа који ретко долазе у село.

Будући да се ради о брдовитом терену, село и његова околина¹ обилују мноштвом имена која означавају ливаде, поља, воћњаке, изворе, реке, шумарке, ледине и др. Ова имена полако ишчезавају из памћења и сматрам да је ово, можда, последњи покушај да се од заборава отргну речи које су пре само две деценије имале огроман значај, а сада² бивају заборављене или, као и они који су их знали, протеране и непожељне.

У раду ће бити наведена имена не само оних места која се налазе у непосредној близини кућа и ораница већ и свих за која су сељани били везани из најразличитијих разлога. Већина ледина налази се северно од села и на њих је стока извођена на испашу од најранијег пролећа, па све до касне јесени. Пошумљени обронци Папука били су, кад година буде родна и тло прекрију жир и буквица³, идеални за прехрану свиња. Пропланци, ледине и ливаде који се налазе на око пет километара северно од села, служили су за летњу испашу крава. Њих би догонили у пролеће, ту би остајале цело лето, спавале у оближњим шумарцима, а сваког дана би долазио неко од мештана да их обиђе.

Шума је, једном речју, била неопходна за преживљавање становника Вучјака. Количина обрадивог земљишта била би недовољна за подмиривање потреба великог броја стоке, ако би се она током целе године држала у шталама и оборима. Због тога је сваки, па и најмањи потес имао своје име. Ти називи

---

¹ Под овим подразумевам обрадиво земљиште као и ливаде и шуме које су припадале становницима села.

² Топоними се понекад не подударају са називима у Катастру и у Земљишњим књигама.

³ Плодови храста (*Quercus robur*) и букве (*Fagus sylvatica*).

очувани су и данас у памћењу најстаријих становника Вучјака, док млађим нараштајима не представљају никакав значајан податак.

У делу рада посвећеном презименима, осврнућемо се на судбину појединаца који су заувек напустили Вучјак и наставили живот далеко од њега.

Информатори су Мила Живанић, р. Шљубура (1941), њен син Душан Живанић (1964), Јован Цветковић (1956), Ранко Шљубура (1947) и Боса Велеушић (1941). Мила је рођена и одрасла у Вучјаку, никада га до рата није напуштала, а и њена мајка је из овог села. Душан је такође ту рођен и живео до почетка рата, као и Јован и Ранко. Боса и њен супруг, Радивој, једини су стари становници Вучјака који су се након рата вратили у своју обновљену кућу.

ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ СЕЛА

Село Камѣнскѣ Вучјак смештено је на северу општине Славѣнска Пѣжега и на јужним обронцима Папука, планине која је 1999. године проглашена парком природе. Мештани га никад нису називали пуним именом, а одредницу *Каменски* село је добило 1881. године према селу Камѣнскѣ које се налази око седам километара јужније, да би се разликовало од села истог назива. Најближе село које носи име (Чечавачки) Вучјак налази се на југозападу општине.

Терен на којем се простире ово омалено село је врло брдовит, његов рељеф би се могао поредити са издуженом чинијом чији средишњи део чини река Брзаја, дно су оранице и ливаде које се простиру са њене леве и десне стране и нису симетричне јер река има вијугав ток од извора, па све до ушћа. Странице су обронци који су некада били оранице и ливаде, али су полако нестајале пред буковом и грабовом шумом која се спуштала са виших предела ка долини реке.

Вучјак се простире на дужини од око три километра дуж реке и магистралног пута Пожега – Подравска Слатина. На релативно широком простору, налазило се 37 кућа са деведесет седам становника.

СТАНОВНИШТВО СЕЛА

Становништво Вучјака углавном су чинили Срби, а делило се на староседеоце и „дођине“, досељенике из разних крајева. Староседеоцима су се сматрали и они који су од краја деветнаестог и почетком двадесетог века дошли из суседних села, на шта ћемо се подробније осврнути у наставку рада.

Према званичном попису из 1991. године, село је бројало 89 становника од којих 80 Срба, 5 Хрвата и 3 Југословена, а 1 становник се није изјаснио о националној припадности.⁴

⁴ Ове податке (установићемо у даљем тексту да су нетачни) узимамо са великом дозом резерве, јер је попис урађен у време кад су почињали немири у Хрватској и подаци су узимани произвољно. Попис је вршила Лидија Парашиловац, Хрватица, ћерка локалног полицајца из Орљавца, најближег села мешовитог састава становништва, а информације које је добијала од становника записивала је, уместо у за то предвиђене формуларе, на папирне кесе, популарне „шканицине“. Да није реч о непровереној информацији или клевети, могу потврдити сви информатори.

Ипак, колико год подаци били непрецизни, само летимичан поглед на званичне податке Државног завода за статистику Републике Хрватске⁵ јасно говори како се становништво осипало, али исто тако и колике губитке је претрпело у Другом светском рату.⁶ Кроз анализу антропонима дотакнућемо се и овог проблема и детаљније објаснити национални састав становништва.

Пољопривреда је некад била основна делатност у селу. Непосредно пред почетак грађанског рата у Хрватској ратарство и сточарство бивају потиснути у други план јер је велики број млађих мештана нашао ухлебљење у неком од утицајних друштвених предузећа, каква су била Шумарија или радничко одмаралиште „Раде Кончар“ на суседном Звечеву.

Етници су Вучјачан и Вучјачанка, а ктетик је вучјачки.

КАРАКТЕРИСТИКЕ ГОВОРА

Говор мештана Камѣнског Вучјака припада херцеговачко-крајишком дијалекту, чувају се сва четири акцента и поста акценатске дужине. На крају речи често долази до редукције или потпуног губљења вокала *и*, и то највише код инфинитива: *радӣи, учӣи, довед̄си, доћ̄и*; и множине именица прве именичке врсте: *волов, другов, коњ*. До редукције долази и у деклинацији, и то у дативу именица треће и четврте именичке врсте: *жѣн, май̄ѣр, ћѣр*. Такође, губљење вокала је често и у првом или другом слогу после кратког акцента: *сл̄анна, куварца, марамца, зѣнца*. Глас *х* се не изговара: *Вр̄овци* (званично: Врховци). Рефлекс кратког *ѣ* је *је* а дугог *ије* и *је*.

ТОПЕНИМИЈА

Алексинца, ливада са леве стране цесте, на северној страни села, мало даље од Гбрњег Лѣштата.

Анѣонина ко̀са, коса испод Брѣзовѣ водѣ.

Бакра̀чица, ледина северно од Мађарског лу̀га.

Банѝул, брдо испод Грѣдне, а изнад Успутница које се налазе са десне стране магистралног пута.

Банѝул, шума изнад Чејзовца.

Баре, ледина јужно од Гбрњег Лѣштата.

Бисѣрица, шума између Липовог в̄ра и Крајчиновице; речица која се улива у Крајчиновцу.

Бижѣла сѣи́јѣна, стена која се налази изнад Јазавчији јама.

Богдашк̄а ко̀са, простире се се изнад Вѣл̄инце па све до врха Пап̄ук.

Бор̄ик, стара ледина која се налази у Дубок̄ј ријѣци.

Брез̄иц (мн.), шума јужно од Крајчиновце.

⁵ <http://www.dzs.hr>

⁶ Према званичним подацима у Вучјаку је 1931. године било 326 житеља, а 1948. г. само 138.

Брѐзовā вòда, шума испод Лòма; извор (бунар) на врху Лом, на око 800 m надморске висине. Интересантно је и неуобичајено да се извор налази на самом врху планине.

Бр̀до, њива испод Равног растика.

Бр̀заја, река која извире испод Лома.

Бр̀од, прелаз на Бр̀заји, део где је она најшира и најплића, код Танушце.

Веј̀зовац, ливада са десне стране пута према Вровцима.

Вељ̀инца, река која извире испод Папука и улива се у Дубоку ријеку; стара ледина.

Вељ̀икā Бр̀заја, извор који уз Малу Бр̀зају чини реку Бр̀зају.

Вр̀ажјѝ мљ̀ин, водопад на реци Крајчиновци.

Вр̀аново, ливада између Смиљшита са јужне и Вранòвскòг бр̀да са северне стране; поток који се улива у Бр̀зају.

Вранòвскò бр̀до, брдо које се издиже изнад ледине Ђ̀оциница, те ливада Враново и Веј̀овац.

Вуј̀чинца, велика ливада која се налази северно од Стријежевице.

Ву̀чј̀ак, име села; њивица испод Ретка.

Гној̀ина, северно од Попове њиве.

Гòрњи Л̀ешѝај̀и, ледина, место где се од магистралног пута одваја пут за Дубоку ријеку.

Гр̀аовишѝе, шума испод Манатце.

Гр̀една, брдо које се простире источном страном села и иде од Каменске на југу све до Вроваца, села на североистоку.

Деб̀ељ̀ак, стара ледина крај Дубоке ријеке.

Диз̀дарце, (мн.) од Горњег Лештата води пут ка Велинци и Дубокој ријеци; са десне стране тог пута налазе се ове ливаде.

Дòј̀њи Л̀ешѝај̀и, некад ливаде, а касније ледина.

Дòчић, заселак на самом улазу у село.

Дòчићки ѝал̀учак, ливада преко пута Стријежевце.

Дриц̀кош, брдо испод Равног бријега.

Др̀леж, шума која се налази поред Палежа.

Дубокā ријека, извире између Папука и Лома, у њу се улива Вељ̀инца.

Дубокā ријека, назив шуме која се пружа од извора истоимене реке према југу.

Дугачкā ѝлаз̀ај̀ца, шума, наставља се на Кратку плазајцу.

З̀ај̀едница, сеоска шума, која је отета од мештана након Другог светског рата и никад им није враћена.

Ѐ̀вак, њива између Оградце и Успутнице.

Ј̀агучнò бр̀до, брдо јужно од Липовог Вра.

Ј̀аз, део око воденице у центру села. Воденица је неколико година пред рат ре-новирана, али је била више музејски експонат, него што је служила сврси.

Јазавчијѐ јаме, потес изнад Манатце.

Јѐловац, шума северно од Наредака; поток који се улива у Брзају.

Јѐлчинац, њиве, ледине и ливаде, налазе се изнад поља, некада само њиве, али касније претваране у ливаде и ледине.

Јѐчмѝште, њива изнад потока Пиварница.

Јошиѝк, стара ледина у самом центру села.

Југовѝи, имање које је припадало породици Југовић.

Каменгрѝд, брдо, надовезује се на Враново и име дугује истоименој тврђави која датира из средњег века.⁷

Кла̋шина, ледина изнад Дебељака, Дубока ријека.

Кла̋шница, шума на десној обали Дубоке ријеке.

Кне̋жева вода, извор испод Папука, шума око истоименог извора.

Кдо̋њска смрѝи, брдо које се издиже изнад ливаде Ражиште.

Ковѝки брѝјег, брдо изнад Диздарце, имање породице Ков(и)ћ(и) из Шушњара, после је припало Цветковићима.

Корла̋и (мн.), ледине испод Крајчиновце.

Косѝн ѝдо̋иок, поток који се улива у Дубоку ријеку.

Кра̋јчиновца, шума северно од Свињаревца; река која тече са истоименог брда и улива се у Брзају код ливада Корлати.

Кра̋иѝка ѝлаза̋јаца, шума западно од Дрицкоша.

Кремѝниш, брдо изнад Бијеле стијене.

Кри̋ло, њива, налази се испред Дојњег Лештата.

Кр̋чевна, њива северно од Ретка.

Кр̋чевне, старе њиве, затим ливаде и на крају ледине испод Врановског брда.

Курозѝб, шума на левој обали Дубоке ријеке.

Курѝн ѝдо̋иок, поток који се улива у Дубоку ријеку.

Курно бр̋до, брдо низводно низ Дубоку ријеку.

Ла̋нишиѝе, стара ледина у Дубокој ријеци.

Лѐденѝ камѝн, извор изнад Томиновца.

Лѝѝовац, брдо, најзападнији део Свињаревца.

Лѝѝов вр̋, западно од Подова.

Лѝм, врх Брезове воде, један од врхова Папука.

Лѝнца, ливада насупрот Стријежевице, преко Дубоке ријеке.

⁷ Каменград је тврђава која се први пут спомиње 1421. године, мада се сматра да је подигнута још почетком XIII века. Турци су је заузели тек 1539. године. То је последња тврђава коју су Турци освојили у Славонији. Од освајања до ослобођења они су ту држали своју војску. Град је последњих 300 година ненасељен. Налази се на тешко доступном брду стрмих страна.

У сећању Вучјачана живе су легенде о градњи града. Прича се да је камење узимано из Врановског потока, који се налази у подножју брда, и да је од радника био формиран ланац и они су, додајући један другом камен по камен, допремали основни грађевински материјал на врх брда. Такође, често се причало и да испод површинског дела града постоје тунели у које је непажљивом пастиру лако залутати.

Лука, ливада на Дочићу.

Лучица, њива покрај Срџце.

Мађарски луг, стара ледина

Мала Брзаја, извор, заједно са Великом Брзајом чини реку која се улива у Орљаву у Каменској.

Манајца, коса од Липовца до Јазавчијих јама.

Маџуџан, ливаде око истоименог потока; поток који извире испод Равне горе, тече кроз истоимене ливаде и у Дојњим Бунчић(и)ма се улива у Брзају.

Мекаљевца, велика њива која се простире са леве стране пута од улаза у село па све до Маџутана. При крају њиве налази се сеоско гробље.

Мерџзоваче, ледине, али пре Другог светског рата оранице.

Младик, њива испод Брда.

Наредци, шума северно од Дугачке Плазајце.

Носић, брдо изнад Острговца, најисточнији део Свињаревца.

Ќградца, њива северно од Брода.

Ќрловца, шума изнад Првог, Другог и Трећег јарка – од четвртог јарка почиње Орловца.

Ќсоје, шума изнад Склопа.

Ќсирговац, брдо, средишњи део Свињаревца.

Ќцинца, ледина, а раније окућница породице Кабић која се одселила у Орљавац (12 km јужно од Вучјака).

Ќцинца, њива омеђена са западне стране магистралним путем, са јужне Врановским потоком, а са северне путем за Вровце.

Палеж, шума испод Богдашке косе.

Палуљак, стара ледина на Дочићу.

Палучак, ливада која се налази северно од Дојњег Лештата.

Пивбарница, поток који се улива у Брзају на Дочићу.

Пландишије, стара ледина испод Мађарског луга.

Папук, највећа планина у Славонији. Највиши врх је Папук, 953 метра. Друга два врха су Лом и Равна гора. На југозападу се граничи са планином Псуњ, а на истоку са Крндијом. Папук је 1999. године проглашен парком природе.

Побрдаље, њива која се налази на источној страни села испод Шушњара.

Подов (мн.), шума северно од Јеловца.

Полја, њива на самом улазу у село на левој обали Брзаје.

Пойова њива, велика њива са десне стране пута, преко пута Мекаљевце.

Први, Други и Трећи јарак, јужно од Брда.

Равна гора, један од врхова Папука налази се на самом западу, надовезује се на Равни растик.

Равни бријег, брег западно од Брезове Воде.

- Равнї расїтїк*, налази се на западној страни села, изнад њега се уздиже Равна гора.
- Ражїшїе*, ливада северно од Тополе.
- Расадник*, јужно од Смиљшпта, педесетих година двадесетог века ту је био расадник у коме су се узгајале саднице за пошумљавање Папука. Остало је име и неколико садница црногоричног дрвећа.
- Рѣдак*, њива поред Брда.
- Рїбњак*, велика ливада преко пута Оцинце, некада је ту заиста био рибњак, те је ливада задржала тај облик.
- Рїи*, узвисина која личи на морски рт и налази се код Брезика.
- Рудїне*, брдашце на улазу у село с јужне стране, припада делу села који се зове Дочић, а који мештани Вучјака нису сматрали саставним делом села, иако је то у административном смислу био.
- Свињаревац*, шума, заједничко име за Липовац, Острговац и Носић, јужно од Кѳњскѳ смрти; поток који из истоимене шуме тече и улива се у Брзају.
- Селїшце*, њива изнад Склопа.
- Сјечанци*, (мн.) шума иза Равног растика према Мацутану.
- Склдї*, ливада на источној страни села.
- Славуљ*, (мн.) шљивик у поседу породица Славујевић и Живанић.
- Сїрана*, њива које се налази испод Брда.
- Сїране*, шуме испод Крмениша и Бијеле стијене све до Орловце.
- Смиљшїта*, шума према Вровцима, јужно од Врановског потока.
- Срѣдца*, њива која се налази изнад Лучице.
- Сїарѳ село*, назив њива које се налазе источно од поља. Ту је пре Другог светског рата било село, имало је своју цркву. О постојању цркве сведочи хидроним *Црквени ѿѿок*.
- Сїријѳеваца*, ливада која се налази на десној обали Дубоке ријеке. Три километра јужно од села налази се село идентичног назива.
- Тамнї ѿѿок*, улива се у Велинцу испод Каменграда.
- Танушца*, стара ледина.
- Тѳминовац*, извор, мало северније од Чаругиног камена.
- Тѳчак*, извор испод њиве Редак; јарак око тог извора носи исти назив.
- Тѳѳла*, ливада коју с источне стране омеђује река Брзаја, а са западне Торић. На средини ливаде, десетак метара од реке, расте топола.
- Тѳрїћ*, шума испод Крчевине, а изнад Тополе.
- Трѳшњїк*, ливада испод Чејзовца.
- Тѳлије*, део Антонине косе.
- Ўрвина*, теснац између Тѳѳла и Ражиштѳ.
- Ўсїѿїница*, њива која се налази са леве и десне стране пута.
- Цјѳїковћї*, воћњак, претежно шљивик у поседу породице Цјетковић.

Црквени њоџок, улива се у Брзају код Дочића

Чаире, ливада изнад Вујчинце.

Чаругин камен, камен који се надвија над цесту, мало северније од Бакрачице. На том месту је било склониште чувеног славонског хајдука Јове Станисављевића Чаруге, познатог и под надимком Славонски Робин Худ. Прича се да је он одатле осмагтрао свој плен – возове који су пролазили пругом које већ више од пола века ту нема, а некада је ишла поред Брзаје.

Чезовац, шума на источној страни села, протеже се изнад њива.

Чудовац, мали потес од Велинце ка Папуку.

Шимејлица, шума у наставку Палежа и Дрлежа; поток, улива се у Дубоку ријеку; ледина.

Шаренглава, шума на северу од Богдашке косе.

СЕМАНТИКА И ТВОРБЕНИ МОДЕЛИ ТОПОНИМА

Од укупно 128 топонима, само су 33 двочлана назива, док је једночланих готово три пута више, укупно 95. Стога ћемо најпре дати преглед двочланих назива.

Двочлани називи

- а) Топоними са антропонимом у зависном делу и именом географског порекла у главном делу: *Анионна коса*, *Богдашка коса*, *Јагучно брдо*, *Ковћи бријег*, *Косин њоџок*, *Курин њоџок*, *Чаругин камен*.
- б) Имена са ктетиком у зависном и апелативом у главном делу синтагме: *Богдашка коса*, *Мађарски луг*.
- в) Имена са придевом у зависном и апелативом у главном делу синтагме: *Бијела сџијена*, *Врановско брдо*, *Дубока ријека*, *Коњска смрџ*, *Ледени камен*, *Равна гора*, *Равни бријег*, *Сџаро село*, *Тамни њоџок*.
- г) Имена са придевом у зависном делу и топонимом у другом делу синтагме: *Велика Брзаја*, *Горњи Лешијаџ*, *Дојњи Лешијаџ*, *Дугачка Плазајаца*, *Краџка Плазајаца*, *Мала Брзаја*, *Први*, *Други* и *Трећи јарак*.
- д) Имена са термином из црквене или неке друге хијерархије у зависном делу синтагме: *Кнежева вода*, *Појова њива*, *Црквени њоџок*.

По један пример налазимо за следеће комбинације синтагми:

- ђ) Име са фитонимом у зависном делу синтагме, а географским појмом у главном делу: *Лијов вр*.
- е) Име са зоонимом у зависном и апелативом у главном делу синтагме: *Јазавчије јаме*.
- ж) Име са фитонимом у главном делу синтагме и придевом у зависном: *Равни расџик*.

з) Име са ктетиком у зависном делу синтагме и топонимом у главном: *Дочићки њалучак*.

Једночлани називи

- топоними географског порекла: *Баре, Брдо, Доцић, Јаз, Подов, Побрдаље, Рџ, Поља, Урвина, Чауре*;
- топоними мотивисани положајем: *Оградаца, Осоје, Селишце, Склој, Сїрана, Сїране*;
- топоними са фитонимом у основи: *Борик, Брезиц, Граовишиїе, Ивак, Јеловац, Јечмишиїе, Јошик, Ланишиїе, Лиїовац, Ражишиїе, Смиїшиїа, Трешњик, Тоїола*;
- топоними са зоонимом у основи: *Враново, Вучјак, Орловца, Рибњак, Свињаревац, Славуљ*;
- топоними који означавају места на којима бораве животиње: *Пландишиїе, Торић*;
- апелативи у служби топонима: *Заједница, Крило, Расадник*;
- топоними мотивисани делом тела: *Крило, Носић*;
- топоними који су мотивисани неком људском делатношћу: *Крчевна, Крчевне, Палеж*;
- топоними који у основи имају неки описни придев: *Бисїрица, Брзаја, Дебељак, Младик*;
- топоними који у основи имају антропониме: *Алексинца, Томиновац, Шимейлица*.

Видимо да међу топонимима преовладавају они који су словенског порекла, а од назива страног порекла можемо издвојити два топонима који потичу из турског језика: *Оџинца, Диздарце*.

Закључујемо да, према начину творбе, највећи број топонима чине просте речи или изведенице. Поред њих, бележимо и називе који су настали слагањем: *Каменград, Курозеб, Шаренглава*; или комбинованом творбом речи: *Побрдаље, Усїуїиница*.

АНТРОПОНИМИ

Презимена

1. **Бојанић**⁸, пред рат само једна особа, у кући Живанића, тетка која се није удавала, потомак Бојанића који су пореклом из Далмације и славили су светог Марка.
2. **Бунчић**, пет кућа, сви славе св. Јована. Биле су три куће доњих и две куће горњих Бунчића. Доњи су дошли с Мркопља, а горњи из Грђеvence. Једна породица је током рата отишла у Лакташе (Р. Српска), једна у Мартинце, једна у Београд, једна у Караташ, а једна у Босанску Градишку.

⁸ Презимена која су постојала 1991. г. писана су масним словима, а стара презимена курзивом.

3. **Валеших**, једна кућа, Валеших Иван се приженио из Банћевца и, иако је био Хрват, славио женину славу, Ђурђевдан. Породица данас живи у Београду.
4. **Велџуших**, једна кућа. Досељеници из околине Котор Вароши, Босна и Херцеговина. Сада су једини мештани који стално бораве у селу. Деца су им у Пожеги и Београду.
5. **Ђурић**, једна кућа, досељени шездесетих година из Котор Вароши, сада живе у Р. Српској
6. **Живанић**, једна кућа, крсна слава свети Архангел Михаило. Живанићи воде порекло из села Горњи Смртићи, Република Српска. Данас живе у Београду и у Готовуши.
7. **Жуних**, старо презиме двеју породица Славужевић досељених са Старог Звечева, као и предака, по женској линији, породице Живанић.
8. **Иванјшевић**, једна кућа, славе Ђурђевдан. Илија, глава породице, дошао је из суседне Стријежевце. Сада живе у околини Вршца.
9. **Јакóвљевић**, три куће, крсна слава свети Јован, пореклом су из Јаковаца (sic!) код Бучја, општина Пакрац. Једна породица сада живи у Мартинцима, потомци друге у Београду и Канади, а треће у Београду.
10. **Кòраћ**, старо презиме породице Славужевић која је досељена из Лике и преузела презиме према имању (Славуљ).
11. **Крајновић**, једна кућа (у њој и презиме *Мишчевић*), крсна слава је Ђурђевдан. Потомци ове породице сада живе у Поречу, Истра.
12. **Кузмáновић**, две куће, осамдесетих година се доселили из околине Теслића, Република Српска. У рату се вратили у Теслић где и данас живе.
13. **Мишчевић**, презиме најстаријег члана домаћинства Крајновић, Роксанде која је након мужевљеве смрти вратила девојачко презиме. Пореклом су са Мркопља.
14. **Мутић**, једна кућа, досељени из Котор Вароши шездесетих година, крсна слава Ђурђевдан, сада живе у Челинцу (Република Српска)
15. **Плѣша**, једна кућа. Досељеници из Лике, Хрвати. Милан и Марица су убијени у децембру 1991. г. Ђерке им живе у Београду.
16. **Пујач**, пет кућа дошли из Крушева, крсна слава Лазарева субота. Једна породица се у току рата преселила у Славонску Пожегу, две у Бачко Петрово Село, једна је, након дугогодишњег боравка у избеглиштву, дошла на суседно Звечево, а једна у Сремску Митровицу.
17. **Рòси**, једна кућа. Јозо Роси је син Стоје (која је била из Чаглића, општина Пакрац) и Италијана који се звао Тони Роси. Није се женио, убијен у децембру 1991. г.
18. **Славужевић**, три куће, једна слави светог Јована, остале Ђурђевдан. Презиме су добили према имању. Две куће воде порекла са Старог Звечева које је у другој половини деветнаестог века расељено, а једна води порекло из Лике. Једна породица сада живи у Бечмену (Београд), једна у Хртковцима, а једна је у Италији.

19. **Цвѣтковић**, четири куће, крсна слава Ђурђевдан, себе називају Цјѣтковћи. Једина фамилија која се сматра староседеоцима Вучјака. Једна породица данас живи у Бачкој Паланци, једна у Дервенти (Република Српска) и у Караташу, једна у Новом Сланкамену, а једна у Србобрану.
20. **Шљубура**, ово презиме постоји у три куће. У две је оно једино презиме, а у једној кући, где је неколико генарција уназад наследник била женска особа, оно остаје као презиме таште. Крсна слава свима је Ђурђевдан, а не ради се увек о блиским сродницима.
- Шљубуре са Дочића су се доселили из Шушњара, села које се налази источно од Вучјака и деведесетих година двадесетог века је опустело. Шљубура Ранко је са породицом (жена Босилка, синови Горан и Зоран, две снаје, два унука) сада у Холандији. Информатор Ранко Шљубура (1947). Друга кућа Шљубура припада Анђи, удовици Николе, званог Коле, који је умро осамдесетих година прошлог века. Анђа је умрла у Славонској Пожеги.
- Шљубура Ружица је била удовица Луке Шљубуре који је стрељан заједно са својим тастом и још многим мештанима 1943. г. До рата је живела са сестром, Драгињом Бојанић, старијом ћерком, Милом Живанић и њеном децом. Умрла је у западносремском селу Бапска, 1997. г.

Из пописа презимена можемо закључити да је село, иако мало, било прилично комплексно. Чиниле су га породице које су одвајкада на том терену, затим оне које су дошле почетком двадесетог века, углавном из околних села и оне које су се, у неколико наврата, у другој половини двадесетог века, доселиле из удаљенијих крајева. Важно је још споменути да је село претрпело огромне жртве током Другог светског рата. Није био редак случај да се у кућу која је остала без мушке главе неко призети. Тако су биле куће са два или три презимена под истим кровом.

Од наведених презимена можемо издвојити:

- патрониме: *Ђурић, Иванишевић, Јакóвљевић, Кузмáновић, Цвѣтковић.*
- метрониме *Бòјанић, Живанић.*
- презимена са зоонимом у основи: *Жу̀нић, Слав̀јевић.*

Презимена су извођена уз помоћ суфикса: *-евић/-овић* и *-ић*. Најпродуктивнији начин творбе презимена јесте уз помоћ суфикса *-ић* са девет примера:

- *Бòјанић, Бунчић, Валешић, Велѣушић, Ђурић, Живанић, Жу̀нић, Кра̀јновић, Му̀ић.*
- Творба уз помоћ суфикса *-евић/-овић* је знатно мање заступљена што показује само шест забележених примера:
- *Иванишевић, Јакóвљевић, Мишчевић, Слав̀јевић.*
- *Кузмáновић, Цвѣтковић.*

Од преосталих пет презимена, по једно припадају хрватској (*Плѝша*) и италијанској (*Рѝси*) породици, а три српским породицама: *Кѝраћ*, *Пу̑ач*, *Шљѝбура*.

Мушка имена:

А̀ндрија, *Бѝрислав*, *Бр̑анко*, *Видан*, *Вѝјислав*, *Вѝјо*, *Гѝјко*, *Гѝран* (×3), *Др̑аган*, *Душан* (×2), *Борђе*, *Жѝлислав*, *Жѝљко*, *Живѝдин*, *Здр̑авко* (×2), *Зѝран* (×3), *Иво*, *Игор*, *Илија*, *Јѝван* (×2), *Јѝзо*, *Лука*, *Љѝбиша*, *Р̑анко*, *Милан* (×4), *Милор̑ад*, *Мирко*, *Мий̑ар* (×2), *Нѝн̑ад*, *Никола*, *Ќсѝиоја*, *Пѝиар*, *Р̑адивоје* (×2), *Симо*, *Слобѝдан*, *Сий̑ан* (×2).

Женска имена:

Ана, *Анђа* (×2), *Аниѝа*, *Анка*, *Бѝса* (×2), *Бѝсѝљка*, *Бр̑анка*, *Грѝзда*, *Др̑ага*, *Др̑агиња*, *Душ̑анка*, *Душица* (×2), *Ђуђа*, *Жѝљка*, *Зѝрица*, *Јула*, *К̑аѝа*, *Пѝлка*, *Љѝба* (×2), *Љѝбица* (×2), *Маја*, *Мара*, *Ма̀рица*, *Мила*, *Милѝна* (×2), *Мира*, *Мий̑ира*, *Нада* (×3), *Нѝвена*, *Нѝвѝнка*, *Рада*, *Р̑адмила* (×2), *Рен̑иѝа*, *Рѝкс̑анда*, *Рѝѝа*, *Рѝѝица*, *Смиља*, *Сий̑ана*, *Сий̑анѝоја*, *Сий̑оја*.

Имена словенског порекла

Од 76 имена, 47 је словенског порекла:

Бѝрислав, *Бр̑анко*, *Видан*, *Вѝјислав*, *Вѝјо*, *Гѝјко*, *Гѝран*, *Др̑аган*, *Душан*, *Жѝлислав*, *Жѝљко*, *Живѝдин*, *Здр̑авко*, *Зѝран*, *Љѝбиша*, *Р̑анко*, *Милан*, *Милор̑ад*, *Мирко*, *Нѝн̑ад*, *Ќсѝиоја*, *Р̑адивоје*, *Сий̑ан*;

Бр̑анка, *Грѝзда*, *Др̑ага*, *Др̑агиња*, *Душ̑анка*, *Душица*, *Жѝљка*, *Зѝрица*, *Љѝба*, *Љѝбица*, *Мила*, *Милѝна*, *Мира*, *Нада*, *Нѝвена*, *Нѝвѝнка*, *Рада*, *Р̑адмила*, *Рѝѝа*, *Рѝѝица*, *Смиља*, *Сий̑ана*, *Сий̑анѝоја*, *Сий̑оја*.

Имена мотивисана називима биљака:

Бѝса, *Бѝсѝљка*, *Грѝзда*, *Љѝбица*, *Нѝвена*, *Нѝвѝнка*, *Рѝѝица*, *Смиља*.

Основе од којих су имена изведена:

бран- Бр̑анко, Бр̑анка
вид- Видан
гој- Гѝјко
душ- Душан Душ̑анка, Душица
жељ- Жѝљко, Жѝљка
жив- Живѝдин
здрав- Здр̑авко
зор- Зѝран, Зѝрица
љуб- Љѝба, Љѝбица, Љѝбиша
мил- Милан, Мила, Милѝна
мир- Мирко
над- Нада, Нѝн̑ад

рад- Рада, Радомила, Радивоје, Милорад
ран- Ранко
слав- Војислав, Желислав
стој- Остоја, Стоја, Стојан, Стана, Станђока.

Имена страног порекла

Имена **грчког** порекла: *Андрија, Ђорђе, Никола, Пећар, Слободан* (преведеница); *Анђа, Боса, Босиљка, Катица, Ђуђа, Мићира, Пелка.*

Имена **латинског** порекла: *Лука, Јула, Маја, Ренаица, Роксанда.*

Имена **хебрејског** порекла: *Јво, Јлија, Јован, Јозо, Симо, Ана, Анка, Аниџа, Мара, Марџа.*

Имена **руског** порекла: *Јгор.*

Породични надимци:

Дриџак – породични надимак трију кућа Пуџача. Први је овај надимак понео Станко Пуџач, отац Андрије, Милана и Здравка.

Кџлар – породични надимак Јаковљевића.

Шџман – надимак породице Видана Бунчића (Милан, Душан, Ана).

Мушки надимци и хипокористици:

Бокоња (Милан)

Гџа (Гџко)

Грбави (Митар)

Драгић (Драган)

Дугачки (Митар)

Дуле (Душан)

Ђуро (Ђорђе)

Жико (Живадин)

Јово (Јован)

Јоцо (Видан)

Јџо (Јован)

Кџ-Мџ (Бранко)

Кџ-Мџ (Пећар)

Лџла (Остоја)

Мали Мирун (Мирко)

Мџо (Бранко)

Нџша (Нџнад)

Пејро (Пећар)

Сегџић (Милорад)

Цџк (Стојан)

Шџлави (Ђорђе)

Шџман (Видан)

Највећи број мушких хипокористика су двосложна имена са дугоузлазним акцентом: *Дуле, Ђуро, Жико, Јоцо, Јово, Мџо*. На другом месту су двосложна имена са краткосилазним акцентом: *Гџа, Лџла, Нџша*. Бележимо и један једносложни: *Цџк*; као и један двосложни са краткоузлазним акцентом: *Драгић*.

Надимци су настајали на различите начине:

- мотивисани неком физичком особином: *Грбави, Дугачки, Мали Мирун, Шџлави, Сегџић* (зато што је ходао „усегађено“, тј. изразито усправљено);
- мотивисани карактеристичним начином изговора неке речи од стране носиоца надимка: *Кџ-Мџ* (кад су питали Бранка шта ради његов син Петар, тада беба, он је, припит, одговорио: „Он само – ке, ме!“; желећи да имитира плач детета);

- мотивисан ставом носиоца: *Бóкоња* (има сличности са биком због снаге и силе коју поседује).

Женски надимци и хипокористици:

<i>Бóса</i> (Бòсйљка)	<i>Јéла</i> (Рòксāнда)
<i>Брáна</i> (Брāнка)	<i>Нéна</i> (Нéвена и Нéвѣнка)
<i>Дрáга</i> (Дрāгиња)	<i>Нíна</i> (Анйта)
<i>Душа</i> (Душāнка)	<i>Рúжа</i> (Рўжица)
<i>Зóра</i> (Зòрица)	

Женски хипокористици су сви двосложни и то са дугоузлазним акцентом. Занимљиво је да су женски надимци били реткост, а ако их је и било, носиоци су били припаднице млађих генерација, а сами надимци врло краткотрајни.

ЗООНИМИ

Имена крава:

Бòрава, Брéна, Гìздава, Гòлуба, Јāблāнка, Јāгода, Јèлѣнка, Кјáва, Лисава, Љубава, Мāлѣнка, Мāца, Цјèйāва, Шāрава, Шāрѣнка.

Имена свиња (крмача):

Гāра, Дињoша, Зèља, Клòйа, Кўса, Рўда, Сйва, Шāра.

Имена паса:

Белíнда, Бòбй, Лāјка, Лíнда, Флòк, Цíго.

Мотивацију за давање имена кравама и свињама Вучјачани су углавном тражили у некој физичкој особини:

- боја: *Гāра, Гòлуба, Јèлѣнка, Лисава, Шāрава, Шāрѣнка; Зèља, Сйва, Шāра;*
- нека специфичност везана за делове тела: *Цјèйāва* (обично је имала шару у облику цвета на челу), *Дињoша* (округласта као диња), *Клòйа* (имала је велике уши), *Рўда* (има коврцаву, „руђаву“, длаку);
- жеља даваоца да поседује особине које носи име: *Гìздава, Јèлѣнка, Љубава, Мāца;*
- јавне личности као мотивација: *Брéна, Лíнда.*

У градњи имена крва најпродуктивнији суфикс је *-ава*.

Код најчешћих имена паса примећујемо да су давана углавном према актуелним стрип-јунацима (Флок), естрадним личностима (Линда – један од ликова из популарне серије „Династија“) и славним псима (Лајка).

ЗАКЉУЧАК

У раду смо забележили највећи број имена из атара села Камѣнскй Вучјак које је 13. 12. 1991. године напуштено због грађанског рата. Десетак година је

било потпуно пусто, а затим је хрватска власт започела обнављање порушених кућа. Иако је трећина села обновљена, трајно се вратило само двоје сељана.

Уз исцрпно набрајање топонима, антропонима и зоонима, покушали смо да анализирамо мотивацију и процес настајања имена, најчешће коришћене творбене моделе и порекло имена. Установили смо да је највећи број имена словенског порекла, а знатно мањи води порекло из страних језика.

Захваљујући љубазности и стрпљењу информатора, ова имена су отргнута од заборава.

ЛИТЕРАТУРА

- Букумирић, М. (2007). *Живој Срба у Гораждевцу*. Београд: Етнографски институт САНУ.
 Букумирић, М. (2002). *Ономастика горњег и средњег Лаба*. Лепосавић/Косовска Митровица/Исток: Институт за српску културу – Приштина/Филозофски факултет/Дом културе „Свети Сава“.
 Грковић, М. (1977). *Речник личних имена код Срба*. Београд: Вук Караџић.
 Skok, P. (1971). *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*. Zagreb: JAZU.

Dušanka Ilić

THE ONOMASTICS OF VUČJAK KAMENSKI

S u m m a r y

Vučjak Kamenski is a village in Slavonia, situated on the slopes of the Papuk mountain. Before the civil war in the former Yugoslavia it was inhabited predominantly by the Serbs, who were forced to abandon it in December 1991. Short before their exodus and the depopulation of the village, the author, a native of Vučjak, carried out there her fieldwork, whose results are presented in this paper. Collected at the last moment, the onomastic materials from Vučjak include microtoponyms, anthroponyms (first names, family names, surnames) and zoonyms (names of livestock animals).

САДРЖАЈ

УВОД	513	[1]
ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ СЕЛА	514	[2]
СТАНОВНИШТВО СЕЛА	514	[2]
КАРАКТЕРИСТИКЕ ГОВОРА	515	[3]
ТОПЕНИМИЈА	515	[3]
АНТРОПОНИМИЈА	521	[9]
ЗООНИМИ	526	[14]
ЗАКЉУЧАК	526	[14]
ЛИТЕРАТУРА	527	[15]